

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету харчових технологій
та управління якістю продукції АПК

Л.В. Баль-Прилипко

«14» червня 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні

кафедри психології

Протокол № 11 від «14» червня 2020 р.

Завідувач кафедри

Шмаргун В.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія управління

Спеціальність: 181 «Харчові технології»

Освітня програма «Нутриціологія»

Факультет харчових технологій та управління якістю продукції АПК

Розробник: доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології
Шмаргун В.М.

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Психологія управління

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Галузь знань	<i>18 «Виробництво та технології»</i>	
Спеціальність	<i>181 «Харчові технології»</i>	
Освітня програма	Нутриціологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	6
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	4
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	75	110
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: забезпечення загальної теоретичної підготовки магістрантів у галузі психології управління, формування вміння застосовувати методи психологічного дослідження та управління в роботі з колективом.

Завдання вивчення дисципліни:

1. ознайомлення з теоретичними підходами, експериментальними та прикладними дослідженнями в галузі психології управління;
2. сприяння оволодінню методами психодіагностики в роботі з персоналом організації;
3. сприяння усвідомленню основних психологічних закономірностей управлінської діяльності, лідерства та керівництва;
4. формування навичок психологічного аналізу діяльності персоналу;
5. діагностика поведінки працівників в організації;
6. аналіз структури організації та її психологічного змісту;
7. опанування основних методів саморегуляції;
8. оволодіння технологією формування організаційної культури.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні закономірності управлінської діяльності, сукупність психологічних явищ та міжособистісних відносин в організації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

досягти таких програмних результатів навчання:

- розуміти міждисциплінарні зв'язки та контексти спеціальності (ПРН3);
- уміти формулювати та вирішувати завдання у галузі метрології, що пов'язані з процедурами спостереження об'єктів, вимірювання, контролю, діагностування і прогнозування з урахуванням важливості соціальних обмежень (суспільство, здоров'я і безпека, охорона довкілля, економіка, промисловість тощо) (ПРН5);
- володіти сучасними методами та методиками проектування і дослідження, а також аналізу отриманих результатів (ПРН8);
- мати навички організації і проведення технічних випробувань інженерних продуктів (ПРН9).

оволодіти такими програмними компетентностями:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК1);
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК2);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК3).

Вивчення курсу «Психологія управління» здійснюється на теоретичному підґрунті дисциплін «Психологія», «Соціологія».

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1														
Теоретичні засади психології управління														
Тема 1. Загальні засади психології управління. Зміст, структура і психологічні компоненти управління організаціями	1-2	16	2	4			10	14	2					14
Тема 2. Психологія особистості керівника	3-4	16	2	4			10	16						16
Тема 3. Психологічні основи ухвалення управлінських рішень керівниками організацій	5-6	21	2	4			15	21		2				19
Разом за змістовим модулем 1		53	6	12			35	53	2	2				49
Модуль 2														
Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності														
Тема 4. Психологічні особливості управління організаціями	7-8	16	2	4			10	16	2					14
Тема 5. Психологія	9-10	16	2	4			10	16						16

організаційної культури												
Тема 6. Психологія управління конфліктами	11-12	16	2	4			10	16	2			14
Тема 7. Психологія ділового спілкування	13-15	19	3	6			10	24		2		17
Разом за змістовим модулем 2		67	9	18			40	67	4	2		61
Усього годин		120	15	30			75	120	6	4		110

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Методи психології управління	2
2	Дослідження особистісних особливостей керівника та підлеглого	4
3	Методи ухвалення управлінських рішень	4
4	Формування мотиваційного профілю підлеглого. Стратегія стимулювання персоналу	4
5	Розвиток здатності до саморегуляції, шляхи підвищення стресостійкості керівника та підлеглих	4
6	Методи подолання конфліктів в організації	4
7	Психологічні технології та прийоми ведення переговорів	4
8	Шляхи профілактики емоційного вигорання керівника та підлеглих	4
Усього		30

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання для визначення рівня знань

1. Місце психології управління в системі наукового знання.
2. Основні підходи до визначення предмета психології управління.
3. Основні функції та завдання психології управління.
4. Управління як соціально-психологічний феномен.
5. Психологічна структура управління.
6. Основи управлінської культури: характерні риси й особливості.

7. Керівництво і лідерство як соціальні феномени.
8. Сутність психологічної природи управлінських ролей.
9. Основні ролі керівника в організації.
10. Основні функції управлінської діяльності.
11. Психологічні чинники процесів планування та організації.
12. Підходи до визначення професійно важливих якостей керівника.
13. Методи впливу керівника на підлеглого
14. Психологія індивідуального стилю управління.
15. Зв'язок стилів керівництва з етнопсихологічною та соціокультурною специфікою управління.
16. Суб'єктивні та об'єктивні передумови розвитку особистості керівника.
17. Мотивація діяльності керівника.
18. Інтелект керівника.
19. Мислительні процеси в управлінській діяльності.
20. Сутність самоменеджменту
21. Підготовка і прийняття управлінського рішення.
22. Методи ухвалення управлінських рішень.
23. Синдром огрупленого мислення у процесі групового ухвалення рішення.
24. Ділова кар'єра керівника: планування і реалізація.
25. Поняття про організацію
26. Структура організації: вертикальна, горизонтальна
27. Механізми групової динаміки в організації.
28. Феномени групової життєдіяльності.
29. Характеристика процесу адаптації підлеглого до умов організації.
30. Механізми соціальної регуляції організаційної поведінки
31. Розподіл ділових ролей в організації.
32. Взаємозалежність влади, авторитету і відповідальності в організації
33. Методика створення мотиваційного профілю працівника (Ш. Річі, П. Мартін).
34. Психологічна сумісність членів організації.
35. Методики дослідження сумісності в діадах.

36. Особливості управлінського спілкування.
37. Проблеми міжособистісного сприймання в управлінському спілкуванні.
38. Основні комунікативні бар'єри в спілкуванні.
39. Проблема впевненості в процесі управлінського спілкування та шляхи його формування.
40. Сутність управлінського впливу керівника.
41. Характеристика основних способів управлінського впливу.
42. Розпорядження керівника як форма управлінського впливу.
43. Ділова бесіда як форма управлінської праці.
44. Психологічні прийоми досягнення прихильності співрозмовника.
45. Особливості телефонної ділової бесіди.
46. Підготовка і виступ перед аудиторією.
47. Особливості підготовки та проведення службової наради.
48. Сутність психологічного контакту.
49. Визначення та зміст психологічної маніпуляції.
50. Характеристика психологічного впливу.
51. Прийоми психологічного впливу у переговорній діяльності.
52. Психологічні засади протидії маніпуляції з боку опонентів у переговорному процесі
53. Соціальна організація як об'єкт управління.
54. Управління соціально-психологічним кліматом організації.
55. Міжособистісний конфлікт як соціальний феномен.
56. Причини та умови виникнення конфліктів.
57. Способи управління конфліктами.
58. Стрес в діяльності керівника.
59. Управління емоційним станом.
60. Чинники стресу.
61. Синдром професійного психоемоційного вигорання та його профілактика

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

ОС «Магістр» Спеціальність «Метрологія та інформаційно- вимірвальна техніка»	Кафедра <u>психології</u>	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни <u>«Психологія управління»</u>	Затверджую Зав. кафедри <hr/> <p style="text-align: center;">(підпис) Шмаргун В.М.</p> <hr/> <p style="text-align: right;">_____ 2020 р.</p>
---	--------------------------------------	---	---

Екзаменаційні запитання

1. Психологія управління як галузь психології

2. Форми спрямованості особистості керівника

Тестові завдання різних типів

1. Виберіть правильну відповідь

Обов'язковим елементом і умовою ефективної управлінської діяльності з огляду морально-психологічних засад управлінської діяльності є:

- а. задоволеність працівників роботою;
- б. створення ситуації конкуренції в колективі;
- в. ігнорування думки працівників про методи й способи управлінського впливу;
- г. реклама власних позитивних особистісних якостей.

2. Виберіть правильну відповідь

Головним завданням управління з психологічного кута зору є:

- а. досягнення максимально високої продуктивності діяльності організації, створення ефективної управлінської структури;
- б. досягнення найвищого рівня виконавської дисципліни підлеглих, підвищення ефективності їх праці;
- в. здобуття авторитету керівниками серед підлеглих; виконання поставленої мети;
- г. забезпечення раціонального функціонування всієї системи, оптимальне з погляду психологічних потреб залучення працівників до керованої діяльності шляхом актуалізації їх внутрішньої мотивації, підвищення відповідальності за результат виконуваної роботи, регулювання їх дій, експертно-консультативної та комунікативної роботи з персоналом.

3. Виберіть правильну відповідь

Функції управління у трактування психології управління – це:

- а. ролі керівників;
- б. коло обов'язків управлінців;
- в. система завдань, що відображають способи діяльності щодо досягнення накреслених цілей;
- г. сукупність особливих дій та операцій, які виражають психологічну специфіку управлінської діяльності, цілеспрямованого впливу на зв'язки і відносини людей у процесі життєдіяльності організації.

4. Процес планування охоплює такі психологічні чинники:

- а. з'ясування та узгодження намірів, участь у реалізації намірів, створення структури прийняття оперативних рішень;
- б. оптимізація організаційної структури організації, з'ясування інформаційного потенціалу співробітників, врахування технологічних спроможностей організації;
- в. з'ясування економічних особливостей розвитку організації, прогностична оцінка кадрового потенціалу;

- г. аналіз матеріального становища організації, розробка фінансового плану розвитку корпорації, оцінка стану виробничого устаткування організації.
5. Рішення, що базується на виборі, зробленому на підставі відчуттів у психології управління називається:
- а. програмованим;
 - б. непрограмованим;
 - в. раціональним;
 - г. інтуїтивним.
6. Яке з наведених нижче визначень відповідає поняттю «група»:
- а. об'єднання людей, яке спільно реалізує програму чи мету і діє на підставі певних правил і процедур;
 - б. розгалужена система різноманітних ланок (підрозділів, рівнів), між якими формуються і підтримуються зв'язки, що забезпечують злагодженість, погодженість і високу продуктивність спільної праці;
 - в. конкретна спільнота людей, залучених до типових для них різновидів і форм діяльності та об'єднаних системою відносин;
 - г. суспільні матеріальні та духовні умови існування й діяльності людини.
7. Соціальна цінність прийнятих групою цілей, мотивів діяльності, ціннісних орієнтацій і групових норм – це сутність такої психологічної характеристики групи (з погляду управління):
- а. спрямованість;
 - б. організованість;
 - в. референтність;
 - г. емоційна комунікабельність.
8. Вищому рівню сформованості управлінської діяльності керівника відповідають такі мотиви:
- а. домінуюча потреба в самоактуалізації, найповнішій реалізації своїх можливостей, постійному самовдосконаленні, супроводжувана почуттям обов'язку;
 - б. перевага потреби в безпеці, збереженні статусу в управлінській ієрархії;
 - в. мотивація, спрямована на досягнення життєвого комфорту;
 - г. задоволення потреби в суспільному визнанні можливостей індивіда, прагнення реалізації «життєвого плану».
9. Встановіть відповідність між стилем управління та його ознаками
1 Авторитарний	А	Колегіальність, заохочення ініціативи тощо
2 Демократичний	Б	Відмова від прямого керування
3 Ліберальний	В	Жорсткі методи управління, визначення стратегії діяльності групи, обмеження ініціативи та можливості обговорення прийнятих рішень, одноосібне прийняття рішень
10. Допишіть поняття за його визначенням
Вплив індивіда, заснований на займаній ним посаді; визнання за індивідом права на прийняття рішення в умовах спільної діяльності – це _____

6. Методи навчання

Методи організації навчальної діяльності студентів: лекція, практичне заняття, самостійна робота, консультація.

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж.

Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні методи навчання: вправи, графічні роботи.

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності студентів: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний).

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові (драматизація) ігри, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації емоційно-моральних переживань, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

7. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів проводиться в усній формі (опитування за результатами опрацьованого матеріалу, дискусії, професійно-орієнтовані завдання); проміжний контроль (тестування по завершенню опанування модуля) у письмовій формі; підсумковий контроль знань у вигляді екзамену в письмовій формі, з подальшою усною співбесідою.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки в НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5 табл. 1.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90 – 100	відмінно	зараховано
74 – 89	добре	
60 – 73	задовільно	
0 – 59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Психологія управління: методичні рекомендації для студентів спеціальності «Управління навчальним закладом». Омельченко Л.М. К.: НУБіП України, 2013. 44 с.
2. Ділове спілкування: Методичні рекомендації із психології управління / Омельченко Л.М. К.: НУБіП України, 2012. 48 с.
3. Омельченко Л.М. Конфліктологія: Практикум. К.: НУБіП України, 2018. 162 с.
4. Психологія управління: електронний навчальний курс. Омельченко Л.М. Режим доступу: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=681>

10. Рекомендована література

Основна

1. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 168 с.
2. Карамушка Л.М., Москальов М.В. Психологія підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації: Монографія / Л.М. Карамушка, М.В. Москальов. К.-Львів: Сполом, 2011. 216 с.
3. Карамушка Л.М., Москальов М.В. Психологія підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації: Монографія. К.: Наук. світ, 2009. 268 с.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. К.: Академвидав, 2003. 568 с.
5. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 664 с.

Додаткова

1. Бакулин И.И. Соотношение профессиональных способностей к принятию и исполнению решений. М.: Народное образование, 2003. 99 с.
2. Бендас Т.В. Гендерные исследования лидерства. *Вопросы психологии*. 2000. № 1. С. 87 – 95.
3. Вайнштейн Л.А. Психология управления: курс лекцій. Мн.: БГУ, 2007. 207 с.

4. Васильев Н.Н. Тренинг профессиональных коммуникаций в психологической практике. СПб.: Речь, 2005. 283 с.
5. Войтович М.В., Карамушка Л.М. Психологічні основи розв'язання управлінських конфліктів в освітніх закладах. Управління закладами середньої освіти психологічні аспекти. К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2001. С. 129-149.
6. Герасимов Б.Н. Морозов В.В. Управленческие решения: понятия, методы, психология: учеб. пособ. Самара: СГТУ, 2001. 106 с.
7. Гришина Н.В. Психология конфликта. СПб.: Питер, 2003. 464с.
8. Карамушка Л.М., Чеботарьова О.А. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень українськими менеджерами: результати крос-культурних досліджень. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2002. Т. 4. Ч. 1. С. 90-95.
9. Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: навч. посібник. К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. 512 с.
10. Мельник Л.П. Психологія управління: курс лекцій. К.: МАУП, 2002. 176 с.
11. Омельченко Л.М. Конфлікти в організаціях: методичні рекомендації для керівників аграрної галузі. К.: НУБіП, 2009. 64 с.
12. Панкратов В.Н. Психотехнология управления людьми: практическое руководство. М.: Изд-во Ин-та психотерапии, 2001. 336 с.
13. Ritchie S., Martin P. Motivation Management. 1999. Hardcover, 344 p.

11. Інформаційні ресурси

1. [Вебінар Юлії Голомшток «Психологія управління: як керівнику краще розуміти людей»](https://www.youtube.com/watch?v=S7z8MjmlTnY). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=S7z8MjmlTnY>
2. [Главный секрет общения с людьми. Дейл Карнеги](https://www.youtube.com/watch?v=AbZPhkHdPiI&t=54s). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AbZPhkHdPiI&t=54s>
3. [Леонов Н. Лекция. Психология конфликтов](https://www.youtube.com/watch?v=AMZq-dXwxRk). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AMZq-dXwxRk>

4. [Тренинговое занятие. Шесть простых действий для выхода из конфликта.](https://www.youtube.com/watch?v=Z5ZEAmr2-M)
Електронний ресурс. Режим доступу:
[https://www.youtube.com/watch?v= Z5ZEAmr2-M](https://www.youtube.com/watch?v=Z5ZEAmr2-M)
5. [Українська асоціація організаційних психологів](http://uaoppp.com.ua/info/29/)
<http://uaoppp.com.ua/info/29/>
6. Психологія управління: електронний навчальний курс. Режим доступу:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=681>
7. Електронний депозитарій НУБіП України